СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 48. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 1. марта, 1926. VOL. XXXIV. No. 48. Jersey City, N. J., Monday, March 1. 1926. THREE CENTS.

Президент підписує закон, знижуючий податки.

ВАШИНГТОН, 26. лютого. — Серед простої церемонії в Білім Домі, в присутности кількох послів і конгресменів та урядовців, президент Кулидж підписав нині рано податковий закон.

Сей закон знижує податки о 387 мільонів долярів та дає урядови, як обчисляють, 2 міліярди 360 мільонів долярів приходу. Сей закон заводить найбільше обмеження податків від кінця війни.

Підписуючи закон, президент заявив своє признанне конгресови за скоре його ухваленне.

СЕНАТ ВІДКИДАЄ ЗВІТ ПРО АЛЮМІНОВИЙ МОНОПОЛЬ.

ВАШИНГТОН, 26. лютого. — По довгій дискусії сенат відкинув нині рапорт судового комітету про стан алюмінового промислу.

Після сього рапорту, алюміновий промисел находиться під монополевою владою Алюмінової Компанії, яка через своїх директорів, упливових у федеральнім уряді, підносить мита на заграничний привіз сього металю з великою шкодою для американських споживачів сього металю.

При голосованню за вибіленнем Алюмінової Компанії заявилося теж богато демократів, і їх голоси рішили. Після сього голосовання дальшого слідства вестися не буде.

АМЕРИКАНСЬКА ЗАГРАНИЧНА ТОРГОВЛЯ СТОЇТЬ ПЕРЕД КРІЗОЮ.

ВАШИНГТОН, 26. лютого. — Др. Дж. Клайн, директор заграничної торговлі в департаменті торговлі, видав публичну осторогу про критичний стан американської заграничної торговлі, в якій він каже, що заграничні конкуренти американської торговлі витискають американських купців з полудневої Америки та Далекого Сходу.

Клайн каже, що коли Американці не зберуться для спільної оборони своєю заграничної торговлі, та коли їм в сьому не поможе американський уряд, то американських купців на ринках світа скоро не стане. Клайн домагається від уряду на ту ціль суми 333,000 долярів.

ДОВКОЛА ПРОГИБІЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 26. лютого. — Департамент судівництва домагається признання йому коштів на удержанне 18 нових правників для переведення прогибіційних справ, бо инакше уряд не зможе собі дати ради з навалою сих справ.

Один клюб студентів Гарвардського університету в Кеймбриджу, в стейті Месечузетсі, зарядив серед студентів голосованне над прогибіційним законом. При голосованню 80 процентів голосуючих заявилося за потребою зміни прогибіційного закона.

ЗАГАЛЬНІ НАРІКАННЯ НА ВИСОКІ ЦІНИ ВУГЛЯ.

НЮ ЙОРК, 26. лютого. — Нюйорські міські суди дістали богато зажалень проти торговців угля, які мають рахувати за твердий вугіль незвичайно високі ціни. Один покупець скаржиться, що він мусів заплатити за дві тони 62 доляри.

„МОЛОДЦІ З ДОБРОЇ РОДИНИ" РОЗБИШАКАМИ.

НЮ ЙОРК, 26. лютого. — Перед стейтовим судом ставали тут нині обжаловані за рабунок одного клюбу Едвард Дилон та Джан Гардман, оба нащадки визначних і богатих родин. На розправі оба обжаловані хотіли відкликати свої попередні заяви та признатися до вини, але судья на се не дозволив. Коли лава присяжних суддів признала їх винуватими розбою, судья визначив їм на кару вязницю від 6 до 12 літ.

УРОДЖЕНА АМЕРИКАНКА ІМІҐРАНТКОЮ У ВЛАСНОМУ КРАЮ.

НЮ ЙОРК, 26. лютого. — Пригода, яка случилася пані Пеґі Гол Кінлі, американській газетній кореспондентції, при повороті її з Китаю, роскриває дивні наслідки теперішних американських іміґраційних та горожанських законів.

Пані Кінлі родилася в Америці, але будучи в Китаю, віддалася за англійського горожанина, і тому при її повороті домів американські іміґраційні урядники взяли її за англійську горожанку та не хотіли пустити, хиба за квотою, на місце в котрій однак її прийшлося ждати яких два роки.

Коли пані Кінлі протестувала проти такого розуміння законів, іміґраційні урядники порадили її поселитися в Канаді та приїздити до Америки в гостину. Пані Кінлі каже, що вона з Канади заробляти в своїй професії на життя не може.

ОРГАНІЗУЮТЬ ПОЛІТИЧНИЙ КЛЮБ.

Як подає Джерзі Джернел, в Клайнгавз Гол, при Нюарк Евеню, в Джерзі Сіті, відбулися перші збори Українсько-Американського Демократичного Клюбу. Головну промову до зібраних на перших зборах членів виголосив судья Віліем Мекговерн, витаючи збори в імени демократичної партії. Українські бесідники вияснювали, що ціль клюбу є заохочувати українських іміґрантів ставати горожанами Злучених Держав, вчитися англійської мови, брати участь у голосованню та взагалі цікавитися політичними та суспільними справами своєї прибраної вітчини.

ВБИЙСТВО З РЕВНИЦЬ?

ФРІГОЛД, Ню Джерзі, 25. лютого. — Перед місцевим стейтовим судом розбирано нині справу смерти Марії Ніконі, дівчини, яка працювала в ресторації італійського іміґранта Сіціліяно. Вбити її мала з ревниць жена властителя за те, що вона мала любовні зносини з мужом. Справа виглядала дуже зле для обжалованої, бо свідки зізнавали, що вона була в реставрації на кілька хвилин перед тим, як найдено трупа панни Ніконі. Та один зі свідків, властитель сусідного склепу з яриною, зізнав, що він бачив, як обжалована перед трагедією дала собі обстригти волося. Оборона обжалованої сейчас доказала, що обжалована обстригла собі волося аж в тюрмі. Лава присяжна зараз винесла увільняючий вирок.

ЗЛОДІЙ - СПЕЦІЯЛІСТ.

НЮ ЙОРК, 26. лютого. — Перед міський суд в Брукліні ставав нині 22-літний Чарлз Дітер, якого поліція обжаловує за крадіж радіових машинок. Мав він спеціялізуватися виключно в сих крадежах та мав досі вкрасти 250 машинок за 5 місяців.

ЛЮБОВНА ТРАГЕДІЯ.

НЮ ЙОРК, 26. лютого. — Волтер Мейер, 25-літний банковий рахмістер, вбив панну Шерлі Мекінтайр, стенографку в тім самім банку, яка колись була з ним заручена, а відтак покалічив себе вистрілом помре. В листі до знакомих натякає, що здається тею писав, що свого вчинку допустився з роспуки через втрачену любов.

НОВІ ХАРЧІ ДЛЯ ХРУНІВ.

Пишуть зі Станиславова: За часів старої Австрії годували хрунів дреглями або москалями. Тепер часи змінилися. В часі останнього „селянського конгресу" в Станиславові комітет згодив підприємця, бувшого трафіканта, і цей на вільних полевих кухнях в салі Вайденфельда при вул. Казимірівській прилагодив і видавав хлібодам біґос. Найстарші хруні не запамятали такого харчу, просто не знали, що це таке і голосно виявляли своє невдоволення, а деякі грозили навіть покиненням „партії". Протест поширився й захопив загал хрунів, а в результаті нарікає також підприємець, бо йому бракує тепер сила вилок і ножів, випозичених ним у станиславівських ресторанторів.

СПИРИТИСТИЧНИЙ РОМАН АНУНЦІЯ.

Англійські часописи повідомляють, що славний італійський поет та повістяр Габріеле д'Анунціо приготовляє спіритистичний роман, якого акція в частині буде перенесена у сферу „невідомого". Анунціо заявив співробітникові англійського часопису, що він вірить у позагробне життя і можливість взаємин з помершими.

ІНСПЕКТОР ПОЛІЦІ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ПРОНЕВІРЕННЄ.

ЕЛЬ ПАСО, Тексас, 26. лютого. — Поліція арештувала тут Джана Двайера, бувшого інспектора нюйорської поліції, на основі обжаловання за спроневіреннє.

ТЕАТР У ЧЕРНИГОВІ.

Український державний театр у Чернигові проіснував усього півтретя місяця і задля недостачі фондів мусів припинити свої вистави. Найбільший успіх мали не нові революційні пєси, а старий реалістичний репертуар, такий як „Суєта", „Молода кров", „Панна Мара". З огляду на те, що провід театру міг зійти з визначеної собі принципіяльної лінії, мусів зійти зі сцени.

КЛОПІТ З ПРОФЕСОРОМ.

Нідерляндський уряд має клопіт зі своїм ученим Дюбоа, що перед роками виїхав на державний кошт до нідерляндських Індій, шукаючи за останками кістяка малпи-людини. Він привіз зі собою кістяк і заявив, що оголосить студію зі своєї подорожі. Пять літ минуло, а праця не появилась. Уряд і вчені хвилюються. Професор переховує привезений кістяк у залізній касі своєї спальні і до цього часу показував його тільки одному професорові з Чехословаччини. Нідерляндсько-індійський уряд має намір звернутись до професора з домаганням, щоби або віддав кістяк, або гроші, або... написав працю.

„ТО ТАКИ ТРЕБА МАТИ ТРОХИ ВІДВАГИ, ЩОБИ ВІДІБРАТИ СОБІ ЖИТТЯ".

В Парижі оден купець у приступі тяжкої невраcтенії поповнив самовбивство, скочивши з тріюмфального лука на землю. В кишени самовбийника найшли записку писану олівцем, адреса нещасливого і причина розпучливого вчинку. Під сподом було написано: „Там в долі площею переходить багато соток людей і возів. Я жду відповідної хвилі. То таки треба мати трохи відваги, щоби відібрати собі життя".

ВИНАХІД АЛЬХИМІСТА.

Нестор французьких альхимістів Жоліґе де Кастелльо, відчитав на засіданню товариства альхимістів справоздання з сензаційною звісткою, що йому вдалось відкрити новий хемічний елемент. З огляду на те, що така звістка є тільки одною з численних дотеперішних на протязі довгих літ: про винахід штучного золота та инших первнів, — треба її вважати покищо звичайною неперевіреною сензацією.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

В Кантон, Огайо, Піддубний буде боротись 3. марта.

В Массилон, Огайо, Піддубний буде боротися 5. марта.

ЗМІНИ В СКЛАДІ УРЯДУ УСРР.

Президія ВУЦВК-ту затвердила деякі зміни в складі теперішнього уряду УСРР. Від обовязків заступника голови Раднаркому України звільнено І. Булата на його прохання. На його місце призначено Сербиченка першим заступником голови і Грицька другим заступником Раднаркому. Заступником наркому юстиції затверджено Михайлика, його ж призначено і старшим помічником генерального прокурора республіки і одночасно звільнено від обовязків голови Найвищого Суду УСРР. Головою Найвищого Суду призначено Мазура, а його заступником Шаргея. Другим помічником генерального прокурора республіки затверджено Петінського, що має завідувати виключно трудовими справами. Рейхеля звільнено від обовязків заст. наркомюста. Полоза призначено першим заступником Наркомфіна. Солодуба звільнено на його прохання від обовязків заступника Наркома Освіти. Демченка і Терехова затверджено заступниками Наркому Робітничо- Селянської Інспекції. Бруньку звільнено від обовязків заступника Наркому соціяльн. забезпечення. Медведя призначено заступником Наркому Соцзабезу. Слинька затверджено другим заступн. Наркома Внутрішних Справ. Першим заступником Наркома Освіти став Приходько, а другим Ряпко. Звільнено від обовязків заст. Голови Всеукр. Ради Нар. Господарства Маслова, а на його місце призначено Золотарева.

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР В АРГЕНТИНІ.

Від 8—30 вересня м. р. гостив в столиці Арґентини, в Буенос Айрес український хор п. Лавчинського, який заїхав туди з Північної Америки.

Директором а заразом дірігентом цього хору є п. Лавчинський, відтак інструктором хору є п. М. Сергієнко.

В складі хору фігурують хористи бувшого хору п. Кошиця. Всіх хористів з директором є 30 осіб, з того 20 мущин і 10 жінок.

Всі концерти випали величаво. Своїми чарівними українськими піснями і голосами хор впрост чарував публику і тим здобув собі велику славу.

В програму входили крім українських пісень Леонтовича, Турули, Лисенка і Кошиця ще еспанські пісні з огляду на це, що хор виступає в державі, де еспанська мова є пануючою.

Найбільш замітними голосами є: п. Боброва, сопран московської опери, п. С. Терсакова драмат. сопран, п. Сергій Ольгин, ліричний тенор, п. Мірошниченко Мих. тенор, п. Чеветків Мик. баритон, п. Головавів Ол. бас і п. Падура Ізид. бас.

Послідніми двома басами і сопраном п. Бобровою, яка виступала як солістка в хорі, публика найбільше одушевлялась.

Литва апелює до Ліґи Народів проти Польщі.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 26. лютого. — Литовське правительство прислало з Ковна, теперішньої столиці Литви, апель до Ліґи Нардів, щоби інтервенювала, аби Польща здержала свої граничні напади на литовську територію, бо, як каже, сі напади можуть спричинити кроваву війну.

ГОЛЯНДІЯ І НОРВЕҐІЯ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

ЛОНДОН, 26. лютого. — Виступ Франції з проєктом, щоби Польщу приняти до Ради Ліґи Народів, виявив тільки ворожнечу многих держав проти Польщі.

Крім Англії, Німеччини, Бельгії і Швеції, котрі явно проголосили вже свій спротив проти сього, нині до того спротиву прилучилася ще Голяндія і Норвеґія.

НІМЦІ ГРОЗЯТЬ, ЩО ПОКИНУТЬ ЛІҐУ.

БЕРЛІН, 26. лютого. — Тутешня преса остро критикує польського міністра заграничних справ графа Александра Скршинського за його притенсії, щоби Польщу принято в члени Ради Ліґи Народів.

Німецька преса каже, що Ліґа Народів на своєму зібранню в марті не повинна навіть радити над таким питанием, а колиб радила і приняла Польщу до Ради Ліґи Народів, то Німеччина повинна негайно відкликати своє зголошенне і покинути Ліґу.

МУССОЛІНІ МАЄ ЩЕ ОДНУ ПОЛІТИКУ.

ЛОНДОН, 26. лютого. — З Риму повідомляють, що Муссоліні заявив югославянському міністрови закордонних справ Нінчічеви, що Італія хоче заключити союз приязни й оборони з Югославією проти Німеччини.

Одночасно, як пишуть газети, Муссоліні заявив, що буде з усіх сил наставати, аби Польщу принято в члени Ради Ліґи Народів ради противаги проти Німеччини.

АВСТРІЯ НЕПОКОЇТЬСЯ.

ВІДЕНЬ, 26. лютого. — Вісти з Риму, що туди приїхав югославянський міністер закордонних справ Нінчіч на політичні розмови з Муссоліним, викликали в Австрії занепокоєнне, особливо з уваги на поширені чутки, що Муссоліні „хоче розібрати" Австрію.

ВТІКАЄ ВІД МУССОЛІНІЯ.

ПАРИЖ, 26. лютого. — Голова римського фашістського пресового бюра генерал Чесаре Россі втік автомобілем з Італії на територію Франції.

Він хоче виявити злочинні заговори Муссолінія проти немилих йому осіб, а між иншими і справу убиття соціялістичного посла Маттеотті.

Д'АННУНЦІО ПРОБУДИВСЯ.

РИМ, 26. лютого. — Відомий італійський писменник Ґабріеле д'Анунціо, котрий брав видну участь у війні, а відтак 7 літ відпочивав, приїде сюди, щоби побачитися з королем, Муссоліним і папою римським.

ДОДЕ ПРОГРАВ.

ПАРИЖ, 26. лютого. — Касаційний суд відкинув відклик провідника французьких роялістів (монархістів) Леона Доде проти засуду на 5 місяців тюрми за образу шофера Бажо, в котрого автомобілю застрілився в 1923 році 14-літний син Доде.

Доде тепер має відсидіти тюрму; заплатити велике відшкодованне і кошти процесу.

Лише президент републики Думерґ може тепер його виратувати з біди.

КОРОЛЬ ПРО ПИВО.

ЛОНДОН, 26. лютого. — Англійський король Юрій сказав, що як хто хоче склянку пива при обіді, то повинен її мати.

Се дуже припало до вподоби „мокрим" і вони кажуть, що „король з ними".

Пивовари і ті, що люблять пиво, кажуть, що за ними буде теж прилюдна опінія, бо нарід в Англії випиває річно 26,000,000 бочок пива.

ПИЯТИКА.

ЛОНДОН, 26. лютого. — Англія ще належить до країв, де панує пиятика. Минулого року англійський нарід видав понад півтора біліона долярів на алькольні напитки. Обчисляють, що на 11 мільонів родин 10 мільонів родин в Англії ще пє алькогольні напитки. На них припадає 175 долярів річного видатку на алькоголь, майже тричі більше ніж на молоко.

СТАРОРИМСЬКА КУПАЛЬНЯ.

Рим, 24. лютого. — У пляні відбудови великого Риму є між иншим і старорімська купальня. Премієр Муссоліні доручить інжинірам зладити плян великої купальні з найвибаглившими вимогами для купелів, ґімнастики, відпочинку, харчовання, спання і забав. Ся купальня буде побудована на велику скалю і буде свого рода соціяльним осередком для Римлян.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИГАДКА НА ЧАСІ

Минувшого вівтірка відбулися в Ню Йорку спільні наради американських протестантських і жидівських священиків, проповідників і рабінів. Радили над переведенне спільної акції за релігійною терпимостю. В зборах узяло участь богато визначних діячів, а Чарлз Гюз, колись член найвисшого суду Злучених Держав та секретар стейту в кабінеті Гардинга, виголосив промову, яку він назвав „заповітом до американського народа".

Гюз говорив у сій промові, що Злучені Держави опираються не на одній національности, ні на одній вірі, але на засадах свободи й братерства. Від самого початку американської держави сюди потребували й сюди запрошували людий всяких вір і національностий, які лишень були готові прийти й працювати разом для будовання нового світа на основах свободи й рівности. В тій цили основателі американської держави загарантували кождому чоловікови свободу віри та горожанські права, без огляду на його віру або місце уродження. Тому справдішним Американцем, — говорив бесідник, — є не той, хто походить від сих основателів, але той, хто справді придержується духа та засад правління, яких придержувалися основателі американської републики,

Не можна не признати заслугу Гюзови за те, що він підняв відважно голос проти нетерпимости супроти вір та національностий в теперішну хвилю. Власне тепер богато Американців під упливом военної дурійки забуває на ту велику правду, що американьство лежить не в фізичнім походженню від американських предків, але в практичнім виконуванню великих засад свободи й толеранції, в імени котрих засновано американську републику. Власне в теперішну хвилю серед Американців зриваються загорілці, які хочуть змонополізувати американськість до тих, які тут родилися через кілька поколінь назад та походять з первісного „стаку", білого, анґлійського, протестантського, і які завдяки сьому крутому розумінню американьства доходять до того, що силу американської републики, засновану в імени великих засад свободи й рівности, хочуть повернути на переслідуванне людий другого походження або другої віри.

РАБСЬКІ СЛУГИ

Коли московськді комісарі проголосили відорванне від української території великих районів на східній границі України, районів, надзвичайно важних з економічних причин, то сим вони роскрили не лишень політику Москви до України, але й політику так званих українських комісарів до України.

Безпосередно вони роскрили політику Москви, даючи ще одну пригадку українському народови, що большевицький уряд держиться супроти України такої самої політики, якої держався царський уряд від самого захоплення України під московське ярмо. Себто політики нищення української культури та підривання економічної сили краю.

Посередно, московські пани роскрили рівночасно становище своїх комуністичних слуг на Україні. Тих самих слуг, які тепер залицяються до Українців українізацією державного апарату на Україні. Роскрили сих ребят через те, бо український народ, українські селяни й робітники, бачучи очевидний рабунок української землі Москвою ждали, що комісарі, які представляються заступниками сих селян і робітників, піднесуть протест проти нового рабунку. Та грубо ошибнулися ті, що іще мали надію на такий протест. Постанова виконавчого комітету в Москві, обдираюча з України великі шматки землі, незвичайно богатої, не викликала ніякого протесту зі сторони тих, що своїм покликаннем і завданнем життя вважають протестувати проти всякого рабунку. Комісарі в Москві мовчали на сей новий прояв московського імперіялізму. Комісарі в Харкові й Києві немовби води набрали в рот. Пани, що звуть себе українським урядом, мовчать. Так звані українські пролетарські і селянські ґазети донесли факт, але не здобулися на одно слівце, на один шепіт протесту проти сього рабунку українського селянина й робітника.

Сею мовчанкою на ще один черговий рабунок українського народа Москвою сі так звані українські урядовці показали, що вони добре свідомі свого становища, що вони не вибрані й не удержувані на своїх становищах волею українських селян та робітників. Сим вони доказали свою зависимість від Москви, яка їх туди післала й там своєю волею держить. Своєю тупою мовчанкою на новий розбій Московщини всякі Чубарі, Шумські, і їм подібні Вітики й Косаки показали, що вони почуваються рабами, нанятими царями з Москви для душення всякого українського протесту проти московських рабунків.

Правда, такого доказу загалови українського народу не було потреба. Се він знав уже здавна. Добре однак сталося, що ся пригадка прийшла тепер, коли московські агенти роспустили писки про великі добродійства й благодати від українізації.

ДВА НАСТУПИ.

З двох боків взявся польський уряд розбивати наше громадянство і на обох полях потерпів значну невдачу.

Від кількох місяців приготовляв славетний Данилович „Селянський Конґрес". Їздив сам по селах та висилав своїх аґентів, щоби намовити селян до участи в конґресі. Помагали йому в тім бізнесі наказні війти, хруні (яких ніколи не забракне), жандармерія, староства і цілий урядовий апарат. А і „пособія" польського уряду відограли рівнож свою ролю і то найбільшу, бо делеґатам платили за дорогу, втрачений час і за труд та ще гостили. Так приготовлювано той конґрес хлібоїдів, який скликано до міста Станиславова на день 30. січня, який мав бути переломовою хвилею в політичнім життю галицьких Українців.

Хоч весь український нарід поставився через свою пресу і свої політичні представництва неґативно до цеї хрунівської акції, то все таки були поважні побоювання, що та хруніяда готова нанести велику шкоду. Ходило тут головно о наше селянство.

Селянський конґрес скликано, як пристало на хрунів, до салі польського „Сокола". Над входовими дверима видніла напись: „Чолем ойчизнє — шпонем вроґові", а коло дверий стояв цілий шпалір шпіцлів та поліції, які уважно стежили за кождим делеґатом. Всіх хрунів назбиралося біля сотки. Всіх їх одначе годі назвати хрунями, бо знайшлося там кількох селян, які нарочно пішли на той селянський конґрес, щоби піднести там голос справжніх селян. Та коли вони зголосилися до слова і почали критикувати Даниловича, опинилися за дверима. Винесли рівнож зі салі селянина і селянського посла Павлюка з Волині, що прийшов на конґрес, щоби запротестувати від імени селян. Лишився остаточно сам тільки Данилович з поліцією і патентованими хрунями. Число їх було зникаючо мале. Хлібоїдська деморалізація не захопила широких кругів нашого селянства. Їх конґрес не буде мати ніяких наслідків. Це видно ще й з того факту.

В тім часі, коли відбувалися в польськім „Соколі" наради хлібоїдів, відбулося в салі українського „Сокола" українське посольське віче, в якім взяли участь всі селянські посли з Волині, орґанізатори Станиславівщини та дооколичний нарід, якого прибуло понад три тисячі. На тім вічу обговорено наше важке положенне під Польщею та обдумувано способи дальшої боротьби. Віче було імпозантне.

Так скінчився польський наступ на розбиття нашого селянства. На тім одначе акція польського уряду не скінчилася. Він далі буде сипав гроші на ширенне ґанґрини в нашім національнім орґанізмі. А за гроші можна легко мати все нових Даниловичів і Ількових. Та одиниці-хруні все знайдуться, коби тільки нація як цілість остала ціло!

В тім самім часі намагався польський уряд розбити нас ще й з другого боку. Польський міністер освіти Ґрабскі назначив на день 26. січня конференцію „руских" учених в справі „руських університетських студій". Хитрий Ґрабскі хотів в той спосіб видерти вирішенне справи українського університету з рук політичного представництва українського народа під Польщею, бо думав, що лекше прийде до порозуміння з самими ученими, особливо коли їм обіцяє професорські катедри та добру платню. Ґрабскі представляв університетську справу як культурну, яку треба усунути від політики і яку найкраще зможуть розвязати самі професори. За допомогою д-ра Романа Стоцького вдалося йому переконати деяких професорів та учених, що та дорога доцільна. На наше щастє Стоцький загнався так далеко в своїй льояльности супроти Польщі, що дійшов до хрунівства та станув на одній лаві з Даниловичом. Супроти сього професори Українці відмовилися від університетської конференції і вона споввзла на нічім. Університетський конґрес не вдався як і селянський. Польща провалилася тут на обох фронтах.

Та мимо тих невдач мусимо держати себе на осторозі. Мусимо вияснити остаточно ті питання, що до яких панують в наших рядах роздвоєні думки, бо вони дають ріжним авантюристам добру нагоду до всіляких політичних спекуляцій, в які попадають дуже часто і люди доброї волі і чистого характеру. Сам університет є без сумніву виключно культурною інституцією. Та добути його можна тільки дорогою політичної боротьби. До того Польща затягнула в справі українського університету міжнародні зобовязання, а надто зобовязала себе до його утворення рамовим законом з дня 26 вересня 1922 р. Такий університет мав повстати до двох літ, Польща того зобовязання не виконала, а Ґрабскі намагається обернути той закон в нівець та вирішити справу університету дорогою конференцій уряду з ґрупою довільно вибраних і скликаних українських учених. В той спосіб завертає він закон до початкових перткрактацій о університет, а сам університет обертає в якесь дивоглядне „руське університетське студіюм" в Кракові. Якщоби намірена Ґрабським конференція „руських" учених була відбулася, булиб ми мали новий заколот в тій так важній і наболілій справі. Розбиттє конференції узгіднило погляд українського загалу, що справа українського університету належить в першій мірі до компетенції політичних чинників.

Матвій Костишин.

ГОТОВИМ БУДЬ.

Як ударить дзвін, знай, що то за гасло,
Писане в законах старинних дідів
То він закликає на кроваву раду
Щоб рвати кайдани з доптаних рабів.
Не заспи ту хвилю недабальством на [сміх.
Бо поповниш зраду і смертельний гріх.

Бо діло за правду для нас всіх святеє,
Пійти мов на жертву за щиру любов
І глядіти сміло з отвореним серцем
Як стане точитись невільнича кров.
Бо здобути волю і зірвать окови
Не сягнем в спокою без пролиття кро- [ви.

Наша судьма каже, що така вже доля,
Бог над нею паном і нам її дав,
Щоб ми разом з нею чужому корились
А чужий мов пявка нашу кровцю ссав.
Судьба нам говоре чужому коритись,
„Закон" до послідной каплі крови би- [тись.

Тому чувай хвилі коли дзвін ударить,
Се таємне гасло на братерський клич,
Йти в бій, не вагатись, за діло святеє,
Щоб не панувала в нас вандальська [дич.
Тоді хоч прошиє меч втомлену грудь,
Сповнимо закон той, що готовим будь.

Джемейка, 4—2—1926.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

О. Данаскин Микола Литвинович, архидіякон і декан епископської капітули в Станиславові, декорований хрестом „Pro Ecclesia et Pontifice", совітник і референт еп. консисторії, совітник церк. суду в супружих і дисциплінарних справах, дієцезіяльний цензор, б. ґімн. катехит, помер в суботу дня 6. ц. м. у 86 році життя і 59 р. священства. — В. И. П. —

ЗА РІДНУ ЗЕМЛЮ І ШКОЛУ

В четвер 21. січня ц. р. відбулося в першій годині пополудни **велике віче в Бібрці.** Прибули на нього делеґати майже всіх сіл з судового бібрецького округа. Віче скликано в справі закону про земельну реформу і в справі утраквізації, в дійсности польонізації українських шкіл по селах. Відкрив його короткою промовою, вказуючи на вагу хвилі, о. сов. Бобовник. До президії віча вибрано п.п. директора Михайла Шахновича як предсідника, селянина Івана Пахолка як його заступника й п. Миколу Куницького як секретаря. Про справу землі і школи реферував секретар УНДО, п. Володимир Целевич зі Львова. Зібрані вислухали реферату з великим заінтересованням, після чого вивязалася жива дискусія, в якій присутні висказували свої болі і жалувалися на зловживання влади. Селянин Михайло Мешмук з Девятник представляє, в який спосіб сфабриковано утраквістичну школу в Девятниках, хоча в тому селі нема ні одної польської дитини. Просто сфальшовано підписи батьків на деклараціях за польською школою. В добавок державна поліція зробила карне донесення до суду на батьків, що зійшлися на нараду в справі рекурсу. Дня 26. січня відбулася в цій справі розправа. Не оглядаючись на шикани, батьки дітей внесли рекурс. Селянин Пахолок з Ланів просить прелеґента вияснити зібраним справу т. з. „селянського конґресу" в Станиславові. П. Кулинич жаліється на учительки в школі в Бібрці, які проганяли українських дітей зі школи тому, що вони брали участь в українськім діточім представленні в день св. Миколая. Селянин Кость Скиба зі Селиск просить ближчих пояснень у справі закону про шкільний плєбісцит. Селянин Пахолок з Ланів розказує про історію української школи в Ланах, яка на підставі ухвали наказного війта стала польською. Всякі рекурси та жалоби не мали найменшого успіху! Сел. Ґрабовський зі Серник запитує, чому польська влада уживає слова русінський, а не український і чому Українська Парляментарна Репрезентація та суспільність не борються проти цього. Промовець стверджує, що селяне по світовій війні перестали бути боягузами і страхополохами і зуміють відважно постояти за свої права. Учасники віча ухвалили одноголосно резолюції в справі шкільній і в справі земельній, а референт п. Целевич давав вичерпуючі відповіди на всі запити присутніх, обіцюючи, що в деяких справах наші посли внесуть інтерпеляції у варшавському соймі. До повітового комітету оборони землі вибрано п. директора Шахновича, о. сов. Бобовника, д-ра Яр. Дудикевича, п. Олексу Мацькова і п. Монастирського. Віче закінчив прекрасною промовою п. директор Шахнович.

Вічевики розійшлися в бадьорому настрою і прохали частійше скликувати такі віча.

Селянин.

ПОДЯКА

Отсим складаю щиру подяку У. Н. Союзови за допомогу в сумі 50 долярів. Ся поміч стала мені у великій пригоді у моїй тяжкій недузі.

Також дякую братству св. Василія Великого, від. У. Н. Союза, що мене радо підперли у великій потребі.

При сій нагоді апелюю до всіх Українців та Українок, щоби вступали до У. Н. Союза і мали запевнену допомогу в тяжких хвилях, які стрічають людий на дорозі життя.

Іван Телех,
Майфілд, Па.

ПОЛЬСЬКА ЗМИЯ ВОРУШИТЬСЯ

За послідних кілька тижнів слідно в Америці незвичайне оживленне польської імперіялістичної пропаґанди. Не минає просто дня, щоби в американські ґазети не попадали якісь прояви сього гадючого посіву.

Через кілька тижнів пробував сю пропаґанду вести покійний архиепископ Цепляк, але його акцію зіпсули самі польські діячі в Америці, з яких одні хотіли обернути його виключно на службу церковної пропаґанди, а другі так само виключно на службу польської шовіністичної пропаґанди.

Як Цепляк помер, тоді польські амбасадори й конзулі рушили другі машини пропаґанди. Висувається тут з одного боку американських бизнесменів, банкирів і фабрикантів, які зичили гроші польському урядови, а тепер потерпають, що їх гроші пропадуть, як польський уряд збанкротує, а тепер знова висувають др. Кемерера, професора економії на Принстонськім університеті, який недавно побував у Варшаві й як гість польського уряду пив мід і вино, а що там бачив, прийшов росказати в своїх байках на бенкетах в Америці.

На одному такому бенкеті, уряджeнім йому американсько-польською торговельною палатою в Ню Йорку, вдячний професор оповідав чуда про величезні заходи польського уряду коло зрівноваження державного буджету, заведення сталої монети, та взагалі відбудови краю. Промова вдячного за гостину професора не відзначається нічим від подібних промов подібних вдячних професорів. Коли вона замітна чим, то хиба тим, що панови професорови час від часу виривалися деякі признання, не зовсім похлібні для тих, що його гостили. Говорив він межи инчим, що поправляючи монетарну систему, польський уряд зробив се так нагло та напрасно, що місто збудити в краю довіря, він підорвав власне те, що хотів направляти.

Сі факти показують, що польський уряд за всяку ціну постановив собі добути симпатії американського населення. В сій цили напихається польську пропаґанду всіми способами: через церкви, школи, банки, фабрики. Професори чи біскупи, банкирі чи музики, все добре, коли веде до їх цили. Ся пропаґанда може поневоленим народам Польщі принести богато добра, коли вони скористають з нагоди та постараються лишень справити факти в польській пропаґанді.

Микола Вороний.

ПРОЩАННЯ
(На мотив з Буле).

Як? ті твої слова: „Люблю, люблю тебе"
Були фалшива гра, удане залицяння?
Когож дурила ти? Чи не саму себе,
Коли в непевній грі погас огонь кохання?

Тепер прощення ждеш? Даю його, даю
Від серця, де здавив я почуття вороже.
Що я любив — повір — загинути не може,
Бо я в тобі любив ілюзію мою.

Бездушна арфо! Ти роскішно так дзвеніла
Лише тому, що я, артист і чародій,
Торкався струн твоїх і музика та мила
То був натхнений гимн моїх коханих мрій.

І коли в ній було чарівности багато
І сили гордої, заслуга не твоя —
Щоб із мізерії зробити пишне свято
Любити й вірити умів доволі я.

Твій світич лиш тому яскраво так світив,
Що мій святий огонь я дав тобі в дарунок
І серця твого сік, той дешевенький трунок
Я чудом у міцне вино перетворив.

Ну, а тепер прощай! Що мусіло, то сталось.
Скінчився мій бенкет, — і з келиха мого
Все випив я до дна... Та коли ще зосталось
Хоч трохи там вина, слуга допє його!

4. XII. 1925, Львів.

ДОПИСИ.

ВЕСТ ПУЛМЕН, ІЛЛ.

Щедрівка на рідний край.

Наше жіноцтво зійшлося в день Богоявлення до парохіяльної галі на нараду, щоби піти з щедрівкою на рідний край. Щедрували через два вечори не зважаючи на дуже лиху погоду. Дохожили труду, але він не був даремним.

Вщедрували $44.25. По $15 вислано через Обєднання до краю для Рідної Школи і інвалідів, а $14.25 ужито на допомогу місцевій школі, бо вона вбога, а батьки не дуже то за ню дбають.

Ходили з щедрівкою: Олена Шпорлюк, Катерина Шемердяк, Текля Янусевич, Марія Карплюк, Олена Гаврищків, Анна Олещук, Текля Ничай, Анастазія Сиріцька.

Всім жертводавцям щира подяка.

ГРЕЙТ МЕДОВ, Н. ДЖ.

З весілля на рідний край.

Як то гарно читати дописи. Як то радується серце щирого Українця, коли читає, як то наші робучий нарід прозрів, як добуває з себе всіх сил, щоби стати собі на ноги та визволити ще й свій край і своїх поневолених братів. Всюди відбуваються віча, наради, концерти і всюди збирають на рідний край, а в нас, то аж сором сказати, як не в людий. От таке говорили між собою люди на весіллю в гром. Стефана Ожиївського тай рішили взятися до народного діла.

На початок зложили між собою весільні гості $17 і переслали через Обєднання на Рідну Школу в краю.

Жертвували: Андрій Никун $2; по $1: о. Дорогович, Лука Шавалюк, Марія Никун, Дмитро Герман, Марія Білоус, Гриць Макутра, Дмитро і Анастазія Вусатий, Михайло Олійник, Франя Олійник, Григорій Ковальчук, Станислав Білик і три браття: Стефан, Михайло і Іван Ожиївські. Збіркою зайнялися: С. Білик і Г. Ковальчук.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Нова збірка на край Ліги Амер. Укр. Горожан.

Різдвяна збірка на край виносить сього року $238, яку вислано до Обєднання з таким призначенням: $155 Рідна Школа, $39 інваліди, $20 Земельний Банк, а решта народний податок.

Ліга свій обовязок виповнила і тим разом. Коли не зібрала більше то вина не по її стороні. Того року не замикалися двері від колядників в Ню Йорську. Але коляда не йшла на краєві цілі, а місцеві. Всі колядники заходили до тих самих хат горстки свідомих громадян і стягали від них значні жертви, так, що прямо відстращали їх від коляди. А широкий загал остав далі не тиканим. Маємо побоювання, що на слідуючий рік будуть наші люди тікати з хат, щоби обігнатися від колядників. На край певно мало-що зберуть, або й нічого не зберуть, якщо не зайде зміна.

Для громадянської контролі наводимо жертводавців. По $5: о. Понятишин і о. Павляк, по $3: С. Дембіцький і Ю. Ярема; по $2: М. Скубова, М. К. Пальмер, К. Гуменюк, В. Голубович, П. Лещух, Н. Кавецький мол., П. Матлай, С. Ковбаснюк, О. Базар, Г. Джурин, Ст. Інтернаціонал, О. Табачевський, Н. Касян, І. Луців, Я. Стефанишин, М. Савіцька і В. Ярич; по $1: Н. Воробець, П. Кирилюк, К. Шутаківна, І. Лож, Г. Букса, Н. Маліновський, Б. Гуменюки, А. Мудар, Т. Жібровська, О. Савка, Д. Федик, В. Нерат, А. Кавка, Н. Стембіцький, Г. Паламар, В. Клим, М. Худковський, Т. Пархин, Н. Василишин, Г. Хеміч, М. Каришин, О. Гиса, Г. Маколін, А. Всяка, Н. Ковбасник, О. Орловський, В. Черніцький, В. Репужинський, І. Месак, Г. Медвідь, Н. Захарчук, Т. Лухацька, В. Перегінець, Д. Ковальчук, Д. Крицун, Укр. Базар, С. Паламар, В. Комкульовський, А. Ничипорин, Н. Говрів, Л. Бірник, Л. Оржеховський, І. Підлужевич, П. Довган, Браття Фішер, Т. Волинін, К. Лесюк, А. Вандмаєр, Д. Яворський, Січ. Базар, Д. Ілько, Т. Лухалька, В. Перегінець, Д. Долібський, П. Перепелюк, С. Назар, Н. Лисняк, Д. Дудич, Н. Сулима, Н. Максимович, М. Савіцький, П. Єрець, І. Гарасимків, І. Лоевич, Я. Корнат, К. Зеньчук, Росінський, Й. Олійник, С. Гиса, М. Романюк, М. Миколів, О. Ілій, А. Фігель, А. Куцик, Д. Галичин, І. Приймак, Ф. Стефанів, Н. Джурин і Г. Хлистун; І. Гавролюк $1.50; І. Бобровський 75 цнт.; по 50 ц.: Г. Федишин, В. Винницький, З. Канцярук, Й. Куніцький, О. Козіч, Н. Будвин, Л. Тихоліз, І. Макар, І. Васильків, А. Зеньчук, Г. Яврінський, Г. Писко, Н. Гудерик, В. Попович, Ю. Рень, П. Шарко, А. Назар, О. Бачинський, Д. Корпута, К. Ковальчук, Шевчук, Коросцілі, Г. Хортюков, Костюк, Н. Н. 40 ц.; по 25 цнт.: М. Гунька, С. Семенюк, Нещорук, Байдан, О. Шевчук, Х. Плавка; С. Козакевич 10 ц. і Н. Н. 5 ц.; Гр. Л. $1. Разом $153.30.

З виграваки ракінчера від І. Бабінець, Ф. Стефанова, В. Бобсого, Н. Поліщука прийшло для інвалідів $39.

На Земельний Банк Гіпотечний зложили далі по $10: Теодор Онуфрик і Данило Яворський. Народний податок по $3 зложили: В. Ярич, І. Приймак, М. Вільк, П. Матієв, В. Конкульовський і П. Сокальчук.

Разом зібрано $230.30. Конечні видатки виносили $3.30, до Обєднання вислано $227.

Виділ Ліги складає отсею дорогою сердечну подяку всім жертводавцям як рівнож і колядникам: Куцикови, Яричови, Приймакови, Джуринови, С. Гисі та Г. Хлистунови, що оставили рідню при св. вечері, а пішли з колядою на допомогу Рідній Школі в краю.

За Виділ Ліги Амер. Горожан:
П. Сокальчук, гол.

ПРО ФАРМИ В МИЗУРИ

ВІДПОВІДИ НА ЗАПИТИ.

Аркадій Аверченко.

БАЛАМУТ.

На лавці міського саду сиділа в тіні дерев елегантна, гарна, молода жінка. В руці держала книжку і читала.

Як я перейшов попри неї, обернувся, побачив її чарівну, золотоясну голову з підтятим волоссям і мимоволі пристанув. Потім вдав я, нібито я такий страшно змучений, поплентався помало до лавки, зітхнув і сів на лавку.

Я твердо постановив собі, заговорити до гарної незнакомої під яким небудь претекстом, втягнути її в розмову й так зазнакомитись з нею.

Її клясичний профіль, великі, чорні, допитливі очи, темні вії були чарівно гарні... Погляд її з поміж на-пів примкнених рісниць звернений був на її модні черевики, ноги були в шовкових, прозірних панчохах... Словом вона була чарівна... лише цілувати.

Я поглянув на неї крадьки зпід ока, кашлянув, узяв на відвагу й сказав скоро:

— Гм... Не розумію тих Мексиканців... Чого вони воюють? Чому аранжують революцію, скидають президента й вибирають инших президентів? На мою думку кожен горожанин має право спокійно, свобідно жити... Ах! Що ви на це, ласкава пані?

Її чистий, але не сердитий зір упав рівнодушно на зелену мураву перед лавкою. Вона мовчала.

— І щодня боротьба! — говорив я дальше... Вона мовчала. — Що поправді є людське життя? Що таке людина?

Вона сиділа наче мармурова статуя і не сказала ні словечка.

З неї не видусиш ні словечка... Може вона німа? — подумав я.

Потім я розмріяно глянув на небо й сказав:

— Де тепер моя мати? Що вона робить? Чи памятає ще вона мене? Даруйте, ласкава пані, що закурю сигаро.

Вона Видно мала привичку відповідати на питання, звернені безпосередно до неї.

— Ні! — відповіла коротко й знову замкнулися її червоні уста.

— Так... На жаль я забув купити собі цигара... Чи уявляєте собі, який я забудькуватий! То скандал! Єй Богу... Що ви казали? Га? Гм... Даруйте, чи отсе дерево то липа?

— Так! — відповіла вона шерстко.

— Спасибі! Знаєте, добродійко, я все пристрасно любив ботаніку... і зоольогію... так, так... знаєте, воно творить чуда... Чи правду кажу?

Вона видно мала привичку не...

— Гм... із Москови також не пишуть мені... Чоловік виждає листа, а він не приходить... То страшне! Чи ви відчували щось такого? Ви також із Москви?

Жінка помало відвернулася, її гарненьке личко гарно зарумянилося:

— Мій пане, — сказала вона опісля дещо зворушеним голосом — мене не обурює це, що ви так дуже нахабно зачинаєте розмову зі самітною жінкою... Нині то щоденне явище... Мене обурює, що ви цей спорт узяли собі за щоденне зайняття... що ви жінок, з якими вже говорили, опісля як стій забуваєте... Що то за дивна байдужість? Чи ви вже забули, що ми вже знакомі? Тому три місяці ви йшли за мною бульваром... Я вскочила до трамваю, Ви всіли за мною... Потім я зробилася така буденна, що зазнакомилася з вами, того вечора ви відпровадили мене до дому... А тепер ви забули все й зачинаєте цілу історію наново.

Я зірвався, зняв ввічливо капелюх і сказав:

— Ласкава пані, я щасливий, що ви пригадуєте собі цю пригоду... Мушу признати, що я поступив невввічливо... Та ви не повинні сердитися... я боявся...

— Чогож ви боялися? — спитала вона скоро.

— Що ви давно вже забули мене. А я... чи можу я призабути цю пригоду? Даруйте — чи можна забути щось такого? Пригадую ще собі, що ви в трамваю сиділи з лівого боку...

— Даруйте, я сиділа з правого боку!

— Ах, так... Коли брати під увагу напрям їзди, то правобік, але як уйти до трамваєвого воза, то лівобік... Ви були тоді в малому, елеґантному капелюсі. Чи не так?

— Можливо!

— Алеж напевно... Пригадую ще собі, як увійшов кондуктор і сказав:

— Прошу не ставати, прошу йти на перед! Потім дав білети... Мені один і вам один. Так, так... вам один білет і мені один білет...

Я скінчив говорити й ждав її відповіди.

— Чуєте, — сказала вона. Встала й узяла книжку в руку — хоч глупота то дар богів — та мені здається, що ви любимець богів, бо вони аж занадто обдарили вас... Я нікоми не зазнакомлювалася з вами в трамваю... Я бачу вас нині перший раз за ціле моє життя... Я хотіла лише переконатися, чи ви пригадуєте собі всіх, із ким зазнакомилися припадково, чи памятаєте всі припадкові стрічі. Показується, що ви мали вже стільки пригод, що вже не можете пригадати собі жінок, із якими зазнакомилися припадково... То скандал! Я йду... Сидіть тут... Ррордумуйте над Мексиком і над своєю долею... Ви, нахабний чоловіче! Ви баламуте!

Вона встала й пішла... Я сидів ще хвилинку на лавці, потім встав, посвистував шімі і пішов... до другої лавки. Тут сиділа елегантна жінка в жалобі...

Я сів біля жінки, поглядав на неї крадьки — то була расова, терпка краса. Я знову закашляв і озвався:

— Гм... Є люде, які ще донині вірять в окультизм. Я не вірю... Самособою, моя пані, ви скажете, що годі заперечити, що в природі є якісь таємничі сили... Але скажіть мені — якжеж то здемасковано стільки медіїв? Коли є такі сили — то навіщо? Самособою, ви скажете, що...

Чорнява жінка поглянула на мене, усміхнулася кокетливо, зареагувала на мій наступ і зачалась моя нова пригода з молодою вдовою.

Переклав **Михайло Лотоцький.**

Часопись „Свободу" читає до сто тисяч людий, тому вона є найліпшим посередником для оголошень.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ.

НА СВІТАННІ ВОЛІ.

Оповідання з визвольних сербських змагань.

(10)

Гафіз баша пішов правим берегом. Трицять тисяч війська мав зі собою й гармат багато.

Іде, аж тут окопи, а в окопах Серби.

— Що це, — лютує баша — рая зважується мене не пускати?! — й приказ післав:

— Зараз перепустіть менє й військо моє.

А Серби йому в відповідь:

— Перейди на другий беріг ріки... там може уступляться тобі з дороги... По цьому боці країна знищена, не найдеш потрібних для війська харчів; тиж маєш тільки людей і коней тільки харчувати.

— Що мені якісь там мужики, гайдуки якісь рай даватимуть! — розгнівався баша. — Приступом узяти сі нікчемні окопи!

Серби перший напір відперли. Та баша вдруге шле своє військо до приступу. Кілька годин боронилися Серби, вкінці воєвода побачив, що не сила їх, вивів військо з окопів враз із одинокою гарматкою. Війшли Турки на вали й на них побідні свої прапори позастромлювали на валах.

На другий день пішли на другі окопи, що були трохи дальше під селом Іванківцями.

— Дурні джаври думають, що опрються. Утечуть перед нами з других, як із перших окопів! — чванилися Турки.

І вдарили на окопи.

— Аллаг, Аллаг! — кричать і пруть наперед.

Уже добігають на віддаль стрілу. Аж тут як не сипнуть Серби з крісів без перестанку. Один ряд стріляє, другий набиває. А видно добрі стрільці з Сербів, бо багато бісурмен лягло перед окопами.

— Ще раз до наступу! — кричить Гафіз баша, й нові сили шле на окопи.

Вислід цей самий! Ще більше ранених і вбитих!

— Чорти якісь там сидять — кажуть начальники відділів до Гафіза баші.

— Які там чорти, мужики нерепані! Тільки ви не вміете військо до приступу повести! — лютує Гафіз баша. — На окопи, на окопи ще раз!

І нові сили женуть туди...

Дарма! Рая, „мужики нерепані" відігнали їх знову.

Аж тут із заду переполох!

— Що це?

Сильний відділ Сербів напав на Турків із заду...

Що це, хто це?!

— Юрко Чорний, Юрко Чорний напав зі сильним відділом — чути тривогу між Турками.

І справді так було! Юрко переправився зі своїм відділом понижше через ріку та з окликом:

— Живіо Сербія! — кинувся на задні части Турків.

І кидали налякані Турки все та тікали...

Бачить Гафіз баша, що лихо, тай кричить:

— Відступати до перших окопів...

Подалися Турки до здобутих окопів...

А тимчасом і ніч настала й заслонила Турків перед Сербами.

Не ждали Турки ранку...

Познимали прапори з окопів і червоні плахти намісць них на тичках понастромлювали. А самі винеслися тихцем...

І чують Серби щось тихо в турецькому таборі... Мають прапори червоні, алеж тиша така, ні руху ніякого не слідно...

Післав Юрко звідунів близше.

Вернули:

— Турки втекли, а замісць прапорів плахти червоні понастромлювали на окопах — кажуть.

— Хитрі! — каже Юрко. — Та не обманять нас. — У погоню за ними! — дав приказ своїм Юрко.

Пігнали Серби. Гнали за Турками аж до границі. Вигнали за границю тай вернули.

— Слава Богу, скінчилося... — говорили Серби на радощах великих ізза перемоги.

А Юрко їм у відповідь:

— Це що йно почалося!

Велика радість, велика втіха була в Сербії ізза побіди. Всі величали Юрка й славили його, як вожда й героя!

— У нього й голова є й хоробрий він: — усе в перших рядах стає — говорили.

А народ говорив:

— Він характерник, його куля не йметься.

Раділи Серби, а Турки з сорому й із тривоги не знали що їм діяти...

Гафіз баша так узяв собі цю невдачу до серця, що з журби та сорому в кілька днів опісля помер...

А султан бороду собі рвав, такий лютий був! Післав гінця до Гафіза баші, щоби негайно ставився перед його султанським лицем на суд.

А гінець вернув із вісткою:

— Гафіз баша станув уже перед лицем найвищого судді, всемогущого Аллага!

І покликав султан до себе Ібрагіма башу й боснійського везира старого Бекіра башу й каже їм:

— Мусите оба знищити цих собачих джаврів, раю кляту! Ти Ібрагіме-башо підеш від півдня, берегом ріки Морави, а ти Бекіре-башо від заходу, берегом Сави. Візьмете їх клятих у два огні.

Ой, нависла, нависла гроза над Сербією несщасною! Чи ви держить же вона навалу ворожу, чи видержить?

Нівідки надії на поміч, хіба в одного Бога! Усі воєводи разом не могли вивести й половинн цих сил, що мали Турки.

— Ой, горе, горе! — зітхали навіть деякі воєводи. — Не видержимо ми.

— Гей, не зойком, не стонами діло робиться — сказав Юрко — розум треба мати й витривалість. За мало війська в нас, так треба укріпленнями помагати собі!

І казав сипати сильні шанці на півдні проти Ібрагіма баші...

І назвали укріплення Делі-градом. Юрко оставив при Делі-граді трьох воєводів із кількома тисячами війська.

А тимчасом Бекір баша та Ібрагім баша не дармували, військо збирали. Та ішло те збирання не скоро, поволи. Бо не якособудь війська й треба було. Пізнали вже Турки, що Серби це не рая, а лицарі, завзятці. Тож і Бекір баша й Ібрагім баша збирали й добирали що найкращі війська.

І тому йшло це збирання важко, поволи.

На щастя Сербам, щоб могли приготовитися до оборони.

Зібрав Бекір баша з трицять тисяч, а Ібрагім баша біля сорок тисяч добірного війська. Що найкращого могла дати Туреччина.

Гей, Сербіє, Сербіє, вважай, жде тебе розправа! Чи не поривається ти з мотикою на сонце, чи не муха це вола звалити хоче?... Ой, журиться, Сербія, трівожно глядить у будуче: що буде, що буде? Журиться Сербія, тільки один Юрко Чорний у журбу не впадає, рук не заломлює з одчаю, а за всіх думає, усім завзяття, віри в перемогу Правди додає...

Оставив воєводів у Делі-граді, а сам із 1500 завзятцями над ріку Саву поспішив...

Ой бо там небезпека найбільша грозить! Бекір баша на чолі війська не сам станув, а одному з боснійських беїв, давних сербських властелів нащадкові провід віддав. Був він іще юнак, звався Кулин. Багатий, здібний, хоробрий і жорстокий.

— Нащадок зрадника сербського народу — сказав Юрко — Матимемо цю заслугу, що знищимо племя зрадника, вітку з Бранковичевої лози. Бо зрадник, чи нащадки його, це гадюче гніздо, гірше як вороже племя — і їх перших треба вигубити.

— Ба не тільки зрадників, але й усяких трусів і маловірів — додав завзятущий юнак Станко Петрович.

А хтось інший додав:

— А таки бісурмени не довіряють Кулинові, хоч він їм вислугується вірніще собаки — додали йому, буцім то як досвідченого дорадника старого Мегмеда, а це без сумніву не на дорадника, а щоб наглядав за ним...

— Щоби в зрадникові сербська кров не обізвалася — сказав Юрко.

— Ой, не обізветься вже вона; зрадницька посока затроїла її — сказав о. Атанасій.

Двома шляхами ввійшли боснійські війська, палили села вбивали людей. Головні сили йшли шляхом уздовж Сави. Меньшая частина продиралася горами...

На жильців цих околиць напав жах, жах тим небезпечніщий, що цім люде були вояками, військо творили, що опір мало ставити... Та вони про опір ані не думали... Рабський жах перед ворожим нагаєм вгризся їм уже в кости, в шпік і в мозок — грізною недугою став...

І недаремно взивав їх воєвода, щоб у ряди ставали.

Замісць щоби збиратися й до обозу спішити мали, одні в гори, ліси втікали, або на австрійський бік крилися, а инші Туркам з майном усім піддавалися, тільки пощади благали. До табору стягнулося людей не більше як 1500. Тільких провадив і Юрко. Почув Юрко невеселі вісти від воєводи та зараз і приказ дав: хто втече, або ворогові піддасться, смертю караний буде.

А деякі кнезі на це:

— Що він нам грозить, хто йому право дав на це! Всякий знає, що Турки тут панами є й будуть — і нам треба Туркам поклонитися, пощади в них просити, коли жити хочемо.

Гей, як почув про це Юрко:

— Усіх їх повісити на пострах для всіх боягузів.

І повісили їх негідників, а підлі тіла їх на жир вовкам сіроманцям та воронам чорним покинули...

Почув народ, що не жарти, що так лихо й так недобре й лавами в сербський табор посунув...

Військо збіралося, та Юрко часу не тратив, а на цих Турків пішов, що гірськими плаями пустилися. Заскочив їх у тісному місці, напав і на голову побив.

І пішла слава про цю побіду між сербським народом. Навіть заячесердці, що на вістку про турецьке військо мов осикові лист дрижали, навіть ці говорили:

— Є в нас сила, може й ми щось значимо!

Набрало сербське військо віри в себе тай завзяття...

— Тепер — сказав Юрко — підемо на головні сили турецькі...

(Дальше буде)

Богдан Лепкий.

„І ОСТАВИ НАМ ДОЛГИ НАШІ"

Вечоріло. Ноги мішали болото з снігом. Ще тільки денеде хитався сухий полин і дрімав самотний будяк.

„Поспішаймо! А то до власного села не трафлю".

Засунув руки в рукави і балував снігами.

„Деж панцизняний хрест? Ігі! Чи мене блуд вчепився, чи яка мара? Вісім літ, не такий великий час! Хоч сніги, рідну землю під ногами чую".

Пригадав собі, що війна не одно змінила. Йшов, аж у долині побагив село. Світилося в хатах, з коминів снувалися дими, на пригірку бовваніла церква.

„Паньківці! — і він перехрестився... Та невже тих трохи хат, школа, церква, двір і коршма, це його рідне село? Таке мале, — а дитиною він гадав, що нічого більшого від отсих Паньковець і немає. Змаліли, бо він багато світа побачив. Від гір Італії аж до далекої Сибіри. Звідтам що лищ тепер до дому вертає, до жінки. Ноги задріжали під ним. „Жива вона? Як собі давала раду? Чи пізнає його?".

Щоб не стрічати людий, побрив загумінками. Був утомлений і ніби пяний. Утомлений від далекої дороги, а пяний від думок.

Грали в ухах широкі сибірські ріки, шуміла тайга, торохтіла, гарчала і ніби зубами кланцала залізниця — довга, як світ. Аж Европу побачив. Осінь, морози брали. Добре, що мав теплі, шкіряні штани і полушубок з футра. Але пасу не мав. Прийшлося всячину переходити, заки до рідного краю добився, до свого села. Славити Бога, що все минуло, війна, полон, Сибір, і цей поворот довгий. Заробив трохи грошей, з голими руками не вертає. Вісім літ життя чорт узяв. Та ще він, славити Бога, не старий. „Поживемо!"

З тим до рідної хати добився.

Дивувався, що не видко ні садка, ні хлівів і що пес не вибіг йому на стрічу... Війна...

З вікон на сніг лягали два пасма червонавого, теплого світла. Значиться — хата пусткою не стоїть... Хотілося кричати з радости, сміятися, як вітер влетіти туди — витатися...

Але щось його ніби за руку і за серце зловило: „стій!"

Пересунувся попри стіну, кляк на приспу і зиркнув у вікно. Скриня білим обрусом накрита, свічки, в куті дідух... Нині Святий вечір... На покуті сидить хлоп, літ поверх трицять, на колінах у нього дволітний хлопчина. Жінка порається біля печі...

Мало головою вікна не збив. Почорніло в очах. Заграли гармати, зашуміла тайга, сто міст валилося на купу... Зрозумів усе... Його жінка, його шлюбна жінка, віддалася. Вже й дитину собі придбала. Святкують Святий вечір. Діляться просфорою і цілуються — всі троє.

А він?...

Впасти туди, прогнати його, покарати її, зробити лад! Він тут хазяїн і його тут право! З Сибіру на свята додому йшов, — пів світа перебрив!

На свята... Святий вечір нині... Най ще вечеру зїдять. Останню...

І як непомітно виринув ізза угла, так знов сховався туди. Загумінками до коршми поволікся.

* * *

Коршма була сильно пограбатана кулями. Вікна дощинками полатані. За шинквасом сиділа якась нова жидівка.

До коршми входили й виходили люди. Брали на свята горівку, дехто купував цукру і чаю. В куті, під печею дрімав нічний сторож.

Чужого чоловіка в полушубку з коротко пристриженим волоссям, з довгими вусами й бородою ніхто не пізнавав.

— Пригадатися?... Пощо?... Краще так.

Казав собі подати селедця і чарку горівки. Випив і селедцем закусив.

— Подайте ще одну порцію, але велику.

Жидівка поставила на стіл найбільший келішок, який мала.

— Пан не тутешній?

— Ні.

— Здалеку?

— З другого кінця світа.

Жидівка вернула за шинквас, підперла бороду рукою і кивалася... Гордий.

Нараз пригадала собі сторожа.

— Павле! Ви мене не потребуєте пильнувати. Мене тут ніхто не вкраде.

Павло протирав очі і чіхрався біля печі.

— То що?

— То йдіть і пильнуйте села. Як би так що до чого, то скажуть, чому я вас не вигнала з коршми.

— Або я пес, щоб мене виганяти! — обрушився Павло. — От краще далиб і мені чарку горівки. Нині Святий вечір.

— Не треба вам чарки, йдіть так. Ще впетеся і замерзнете де. Не хочу я клопоту.

Павло перестав чіхрати плечі. За те всі десять пальців запустив у чуприну, як кіхті.

— От такий то мій Святий вечір! — зітхнув, ніби йому щось у грудях відірвалося. Люди, як люди, а Павло, як свиня. Навіть до святої вечері не сяде. Нема де і з ким.

Видно розбирав його жаль. Хотів виговоритися та не мав перед ким.

— Десь мене не могла яка куля вбити. Тільки їх літало на війні. Вбила жінку, дітей, а мене, проклята, не хотіла. Ти, Павле, жий!... А не знати як.

Підійшов до шинквасу.

— Даєте горівки, чи ні?

Жидівка кивалася.

— Чого ви киваєтеся? До шабасу далеко. Нині що лиш середа. Наливайте!

— Хочете, щоб я начальникові сказала? — погрозила.

Зложився, як сцизорик.

— Я вам дров нарубаю на шабас. Дрібно. Лищ покажете сірник, запаляться. Лийте, якіж бо ви скупі!

Жидівка лиш раменами здвигнула. Наливала.

— Не цей. Більший беріть, як собі більше здоровля бажаєте.

— Пийте, який даю, а до мого здоровля вам зась.

Випив, вуса долонею обтер і облизався.

— От і зійшов чоловік на пана. До війни мав хату, жінку, діти, поле, корову, пару, хвостів, навіть стоси з ліса возив, а нині що? Кожну чарку вижебруй, щоб хробака залить. Гадаєте, з добра я пю?

Ніхто не відповідав йому. Сплюнув.

— Бодай би так моїм ворогам добре було!

Стояв посеред коршми великий і грізний. Не старий ще. Літ поза сорок. Подобав на дерево, з верху сильне, а в середині дуплаве.

— Лийте ще, Йоськова. Як вам світ милий, лийте. Я вам гній викину зпід корови, до міста піду, що схочете зроблю, лийте лиш!

Налила іще. Випив і стрепенувся. Розвязувався язик.

— Як я з тої війни на своє господарство, як на пустиню вернув, як мені ніхто певно навіть повісти не вмів, де моя жінка і діти лежать, то присяйстобоже хотів повіситися. Та навіть порядної гиляки не було... А в Гилькової Марини хата без газди пустувала. Гилько десь на війні пропав. І пропадав маєток. Ви знаєте, як воно було — звернувся до жидівки.

— Сто разів чула від вас — відповіла.

— То послухайте сто перший — і засміявся. Отож і гадаю собі: в Марини нема чоловіка, а в мене Бог жінку забрав, в неї є хата, поле, маєток, а в мене здорові руки, щоб лиш тії папери прийшли, що її чоловік погиб — посватаю.

Перервав, бо чужинець рушився нетерпеливо і глянув на нього, як вовк. Стукнув чаркою об стіл.

— Дайте гакаку, як є, і ще одного селедця — зголоднів я.

Жидівка побігла у ванькир. Павло погрозив за нею кулаком і звернувся до гостя:

— Вам не цікаво слухати, що?

— Цікаво і ні. Говоріть!

— Отож і папері тії прийшли. Посвідчили наочні свідки, як бачили, що Гилька граната присипала на смерть. Десь певно у землі і зігнив. Як не один. Значиться — вона вільна. Якже буде, Марино? — питаю. А вона: „А як мій чоловік верне, що тоді?..." Але пригодився багач, і — пішла. Молодший був від мене і не такий понівечений, як я. Пішла...

— От воно як! — І він знову зітхнув, ніби його під грудьми спирало.

Жидівка з оселедцем з ванькиря вернула.

— А ви ще тут? — визвірилася на нього. — Чи ви з глуздів збилися? По сто разів торочите те саме, хоч ніхто вас і не слухає. Ідіть вже раз на варту, ідіть!

— Дайте, най перше скінчу... Отож і віддалася Гилькова Марина за багача. Вже і приховок мають, — хлопчика. Сидять собі у теплій чистій хаті, споживають святу вечеру, бодай би видихали здорові, він кутю кидає на стелю, чи густі копи будуть, а ти, Павле, — ходи по ночах по селі, та гукай як той варят який: „бе-ер-до!"

Засвітив ліхтарку, підніс палицю і як лев на цілу коршму заревів: „Бе-ер-до!"

— Ви мені тим криком вікна до решти повибиваєте! — противилася жидівка. — Ідіть уже!

Махнув рукою і вийшов.

Як відчиняв двері, вітер снігом завіяв.

— Яка зима! — почала жидівка.

— На Сибірі зими куди гірші — відповів гість.

— То пан аж на Сибірі були?

— Куди я не бував... Подайте мені ще чарку, але руму.

Не спішилася. Догадувався чому. Ніч, вона сама, а він чоловік чужий, Бог знає хто. Може й не заплатить.

— Скільки вам належиться? — спитав, добуваючи ізза пазухи гроші. — Ви мене не потрібуєте боятися. Я вам нічого не зроблю. Загріюся і піду. До міста недалеко.

— В таку ніч до міста? Тажце година ходу. Тепер і про вовків доповідають.

— Не боюся. Я нічого не боюся, жінко.

Розрахувалися. Кинув ще один гріш і ще одну випив, останню. Зробилося гаряче. Огонь розливався по жилах. Злість підступала до серця. Хотілося помсти. Страшної, якої ще не бачив світ. За свою кривду і сором. Вона там з другим сидить, обіймаються, цілуються, а він хто? Хто він таке? Вояк цісарський, полонений царський, український козак, сибірак, а тепер — як він людям в очі гляне, як?

— Маєте ви свічку яку і сірники? — спитав по хвилині.

— А вам на що?

— А на щож свічка? Щоб світити.

Дістала з шафи, обвинула в папір, подала.

Заплатив, побажав доброї ночі і вийшов.

* * *

Кинувся вітер на нього, ніби остудити хотів. Ніби казав: „Що тобі, чоловіче? Спамятайся!"

Темно. Ні місяця, ні зір. „Посвічу я" — промовив і усміхнувся в душі. Біля церкви гукав вартівник: „Бе-ер-до!" Ніби страшив людей.

Подорожний повернув в уличку до трупарні. Боявся стрічати людей. Може де ходять колядники. Хоче, не помічений ніким дібратися до своєї хати. Переломив свічку на двоє.

На двох кінцях підложить під стріху. Там сухо і затишно. Вітер не згасить. Найтяжче, щоб огонь дістався до лат. За якої пів години вилетить червоний когут. А він буде далеко. Добіжить до стації, купить білет і залізницею чмихне. Скажуть, запалився дідух, — чи мало таких принадків буває.

Але треба ще трохи підождати, щоби поснули. Підіпре двері з надвору, а вікна малі. Хіба дитину перекинуть. Дитину?... Нехай!

Сів під громадським шпіхліром і чекає.

* * *

Нині значиться Святий вечір. А завтра Різдво. Родиться цей, що казав прощати ворогам... Гарно прощають християне! Бачив це на війні. Як спитається Бог, то розповість. А як скаже: пощо ти підпалював їх? — то відповість, що тамті пів світа підпалили чорт зна пощо, а він тільки свою хату з димом пустив, бо мусів.

В голові ревіли гармати, шуміла тайга, грали сибірські розливисті ріки, все, що за тих вісім літ пережив, гуділо, клекотіло, розсаджувало його, як шрапнель.

„І де тут справедливість на світі? Одному рай, а другому пекло, одному чорт дитину колише, а другому біда спокою не дає, най то шляк трафить!" — кляв по вояцьки.

Уява, підсичена горівкою, гараком, румом малювала жахливі картини... Будяться, бігають по хаті, як дурні, не можуть виважити дверей, шукають сокири, нема. „Не втечете мені!" Цілий світ підпалив би, колиб міг.

Притулився до одного зі стовпів, що підпирають окап і дрімає. На світі чорно, задивився в себе. Чогось ясного шукає. Ого! Вже тобі не проясниться, небоже! Віднині ти душегуб, палій, з димом пустив своє рідне село. На самий Святий вечір... На Святий вечір...

І в пяній голові стали являтися давно забуті картини: Батьківська хата, ярі свічки, дідух, так тепло, привітно, безпечно — не счувся, коли затулилися повіки.

* * *

Збудили його дзвони. Зразу не знав, чи це в Києві дзвонять у Соборі, чи в Москві у Василя Блаженного, чи в Омску, Красноярську, чи тройка „калакольчиками" бренить, чи тільки рудобородий портієр на стації гукає: „„первий дзвано-о-ок!" Ні, це дзвони, яких дитиною слухав. На всеношню людей до церкви скликають, бо родився Христос.

І з душі, як з безодні, стали виринати шматочки якогось забутого образу, гарного, веселого, святого — молодість його. А на завтра він палій, душегуб, окаянник, проклятий Богом і людьми.

Здрігнувся.

Невжеж мало лиха натворила війна, ще і його злочину треба? Жінка... Вона ждала. Чув, що говорив Павло. Віддаватися не хотіла. Може верне — казала. Не вертав. Ратувала хазяйство, землю, шматок тієї рідної землі, за котру він кров свою проливав. На тій землі вона свого сина лишить, не пропаде земля.

Дзвони ніби вговорювали його: „прости, забудь. І остави нам долги наші, якоже й ми оставляємо довжникам нашим, амінь".

— — — — — — — —

Кинув свічку в сніги. Сірники теж. Не треба їх, щоб не скортіло. Поправив ковнір, насунув шапку на чоло і протер очі. „Підемо!" — сказав до себе.

„Куди?" — питався якийсь голос в душі.

„Світ широкий, — воля. Руки є, так і праця знайдеться. Поживем".

Вітер гонив його з села. Дзвони бігли за ним. Благословили...

УЧИТЕЛЬСЬКІ СЛЬОЗИ.

Під таким заголовком містить п. Лісовий статтю у харківських „Вістях" з 16. І. ц. р. У цій наводить один дуже характеристичний випадок з учителем і школою в с. Гнилосирівка на Полтавщині. — „Є на Полтавщині — пише автор — хутір Гнилосирівка, назва, як бачите, суто українська і життя в нім сутоукраїнське. Хутір невеличкий, біля 60 хат. Хутір безграмотний, письменного там не знайдеш. Була там кілька років тому школа, але згодом зачинилась. Тепер знову хуторяне забажали мати школу. Районний Виконком згодився, мовляв утримання учителя я беру на себе, а помешкання, підручники й таке инше, то самі, як знаєте, діставайте. Хуторяне пішли на ці умови, наняли хату, приїхав учитель і школу відчинили. Що це за школа, прошу вважати, а найбільше прошу вважати спілку Робітос (робітників освіти), інспектури праці та котелевського, а навіть і полтавського окружного Виконавчого комітету. — Як сказано, хутір поголовно неграмотний, це глущина, куди культура не ступала ще ногою. Приїздить учитель, щоби ті хащі, щоби ті нетри розчистити. Учитель з родиною. Йому дають школу. — Школа міститься в селянській хаті, але біда в тому, що в одній половині живуть хазяї не тільки зі своїми сварками а й з телятами, ягнятами, курми й гусьми. Тутже й мешкання вчителя. — От, яке культурне оточення має учитель у Гнилосирівці! Школа без приладдя (всього 25 читанок!) без найелементарніщих засобів до навчання. Чисто тобі учительська Робінзоніяда. Холодно, незатишно і в додатку цілий букет пахощів. Становище учителя погіршується ще тим, що школа безбуджетова, а тому після закінчення шкільного року дядьки навіть за ту „кватиру" перестануть платити. Направду, стан гірший від Робінзонового. — Може, скажете, учитель малоактивний? Нічого подібного! У нас є документ, що показує „нагрузку" цього вчителя. Він має цілих вісім громадських обовязків, а крім того він ще й учитель. Від такої кількости „нагрузок", може й хребет переломитися". Кінчить п. Лісовий свою статтю так: „Ми в ніякому разі не хочемо узагальнювати цього випадку. Можливо, що хутір Гнилосирівка — виняток. Одначе чорні плями у нас є. Вивести їх слід. На сльози вчителів звернім увагу. Авторитет поставмо високо, щоби не було ото так (за словами селян): Мабуть, чорт батька зна що за учителі тепер, коли їх так шанують".

ЧЕСЬКИЙ ГЕОГРАФ ПРО УКРАЇНУ І УКРАЇНЦІВ.

12-го січня с. р. в Празі (Чехословаччина) з нагоди 60-річчя народження відомого чеського вченого географа проф. д-ра Вацлава Швамберга відбулась урочиста академія, на яку зібрались привітати ювілянта чисельні представники академічного світу, делегати професорських зборів і студентства майже всіх чеських високих шкіл та багато старших топографів, кінчивших військову топографічну школу, фундатором якої був ювілянт.

Від Українського Вільного Університету в Празі ювілянта витав проф. др. Степан Рудницький (в мові українській) та студент університету М. Гупаловський (в чеській мові). У своїй відповіді проф. Швамберг, зокрема дякуючи за привітання Українцям між иншим зазначив так: Досі я знав Україну більш як вчений, а з Українцями був знайомий, так сказати, лише теоретично, за останній же час я мав нагоду познайомитись з ними і особисто. В наслідок моїх досліджень у мене склалось переконання, що цю націю чекає великий культурний розквіт, а її батьківщині належить блескуча будуччина. Хай же тоді Українці не забудуть, що належать до слав'ян, які складають 1/7 частину населення цілого світу і хай тоді вони не забувають і Чехословаччини, цей, як висловився проф. др. Рудницький, „культурний острів славянства", де вони знайшли зараз тимчасову гостину.

Ця промова тим більше цікава що проф. Швамберг весь час був завзятим москвофілом, тепер же в стінах Географічного Інституту в Празі, на чолі якого він стоїть, знайшов притулок один з факультетів Українського Університету.

РОЗВИВАВСЯ СВІТ.

Розвивався світ для мене,
Ох, як дуже красно,
Тай світило мені сонце
Ох, так дуже ясно.

Розвивався світ для мене,
Життє процвітало,
В серці любов розвивалась,
Щастє усміхалось.

Радувалось серце моє
Тою то красою,
Як та цвітка, що красуєсь
У ранці росою.

Як все в світі минається,
Краса ся минула,
Так минуло життє моє,
Ніч темна настала.

Нехай кождий життє своє
Оцінити знає,
Час короткий упливає,
Смерть всюди чекає.

А. Хомяк.